

[Landbrugsministeren.]

byggelån på 57.000 kr., et etableringslån på 7.000 kr. og et installationslån på 2.500 kr. Hvis brugeren vælger fast rente, bliver hans årsydelse: 2.075 kr. i det 1. år, 2.765 kr. i det 3. år og 3.206 kr. i det 6. år.

Hvis han derimod har valgt konjunkturbestemt rente, kan årsydelsen blive: mindst 1.170 kr. og højst 2.981 kr. i det 1. år, altså et udslag på helt op til 1.811 kr.; den kan blive mindst 1.865 kr. og højst 3.666 kr. i det 3. år og mindst 2.313 kr. og højst 4.099 kr. i det 6. år, altså et udslag på op imod 1.800 kr.

Den valgfrihed, der således er givet brugerne med hensyn til forrentningsformen, giver dem således en selvbestemmelsesret, der fremover kan have en meget betydelig indflydelse på deres økonomiske situation i det enkelte år, selvom der som tidligere nævnt er grund til at tro, at det økonomiske resultat taget under eet på lang sigt bliver det samme under begge renteformer.

Men husmandens valg af renteformen har jo ikke alene indflydelse på størrelsen af hans terminsydelse. Det har som bekendt også konsekvenser i den anden retning.

Jeg skal her først pege på bestemmelsen om, at den, der har konjunkturbestemt rentesvarelse, ikke har ret til at indfri sine lån, når det passer ham, og heller ikke har ret til at betale større afdrag end oprindelig fastsat.

Dette betyder altså, at husmanden ikke kan omprioritere sin ejendom, medmindre han får bevilget dispensation mod at foretage visse renteefterbetalinger.

Dernæst skal jeg fremhæve det pantsætnings- og retsforfølgningsforbud, der gælder for brug med konjunkturbestemt rentesvarelse. Dette har måske ikke større konsekvenser for jordrentebrugenes vedkommende, fordi disse i forvejen er underkastet særlige pantsætnings- og udlægsbegrænsninger uanset renteformen.

Men for brug, der er oprettet på privat indkøbt jord, gælder der ingen begrænsninger i denne henseende, når der svares fast rente, og valget af konjunkturbestemt rentesvarelse har derfor afgørende konsekvenser med hensyn til disse ejendommers anvendelse som kreditbasis.

Valget mellem de to renteformer har således vidtgående konsekvenser udover selve virkningen på terminsydelserne. Hver renteform har sine fordele — og man kan måske også sige sine ulemper — for hus-

manden, og jeg kan ikke sige, at den ene form i al almindelighed bør foretrækkes for den anden.

Jeg finder det rimeligt og berettiget, at den enkelte husmand, når han får statslån til oprettelse af et brug, også fremdeles skal kunne overveje og afgøre med sig selv, om den ene eller den anden af disse renteformer er den, der passer bedst for ham.

Hvis den tvungne rentekonvertering med de konsekvenser, som jeg her har nævnt, ikke blot med hensyn til terminsydelsernes størrelse, men også med hensyn til omprioritering, pantsætning og retsforfølgning, skulle blive gennemført i overensstemmelse med det foreliggende lovforslag, måtte man tage det som udtryk for, at man fra statens side anser denne renteform for den eneste rigtige for statshusmandsbrugene, og af de bemærkninger, jeg her har gjort, vil det altså fremgå, at jeg ikke er enig i den opfattelse.

Jeg er heller ikke sikker på, at alle de vordende statshusmænd vil være enige heri; man kan heller ikke udelukke den mulighed, at der på et eller andet tidspunkt vil kunne påpeges svagheder eller skævheder ved den konjunkturbestemte renteform. Jeg skal her nævne, at grundlaget for udregningen af forrentningsprocenten lige siden 1938 har været regnskabsresultaterne på landbrugsejendomme med indtil 10.000 kr.s grundværdi.

I de forløbne 15 år er grundværdiansættelserne steget gentagne gange, og mange ejendomme er kommet op over denne grundværdigrænse.

De ejendomme, som er blevet tilbage under 10.000 kr.s grundværdi, er for en del indeklemte brug, og det kan næppe længere siges, at hovedmassen af typiske statshusmandsbrug er at finde indenfor den ejendomsgruppe, hvis forrentningsprocent er afgørende for statshusmændenes konjunkturbestemte rentesvarelse.

Det forhold, at de brugsstørrelser, som svarer til de typiske statshusmandsbrug, ikke længere overvejende er repræsenteret i beregningsgrundlaget for forrentningsprocenten, kan influere på de konjunkturbestemte rentesatser og dermed også have følelige konsekvenser for statskassen, og efter hvad der er blevet mig oplyst, skal netop dette forhold have bevirket, at rentesatsen i sidste december termin gik ned til $5\frac{1}{2}$ pct. mod 6 pct. i de foregående terminer.